КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ГАЗЕТА КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

№ 6 (2350) 2025 р. ЗАСНОВАНА 25 ЖОВТНЯ 1929 РОКУ kunews.knu.ua

02 Вчена рада: підсумки і стратегія

03 Деколонізація рф: академічний вибір

04 Заповідна практика: погляд зсередини

05 Коледж – гарний старт у професії

06 Друковане слово як відбиток епохи

ПОЕЗІЯ І ПРОЗА КАНІВСЬКОЇ ПРАКТИКИ

Дні, проведені біля Канівських гір, – незабутні для кожного, хто бодай раз там побував. Десятиліттями студенти-біологи, геологи, географи, археологи й філологи нашого Університету під час навчальної практики набували й відпрацьовували тут свої навички, набиралися вражень – часто на все життя. Від 1939 року, коли Канівський природний заповідник став підрозділом КНУ, щоліта його лісисті пагорби й мальовничі узбережжя наповнювалися гомоном студентських голосів. Лише двічі переривалася ця традиція – під час Другої світової війни та в період пандемії, а за ним і російського вторгнення.

Влітку 2025 року, після вимушеної п’ятирічної паузи, навчальна практика нарешті повернулася у Канів! Почати вирішили з невеличкої зміни на 60 студентів-біологів – саме на таку кількість розраховане встановлене на території заповідника бетонне укриття цивільного захисту. А в розпал літа на зміну біологам приїдуть геологи і географи.

Докладніше про те, як заповідник зустрів нове покоління натуралістів, читайте на с. 5.

Фото Л. Кіт

ПІДСУМКИ 2018–2025 І НОВА СТРАТЕГІЯ КНУ

На заключному у цьому навчальному році засіданні Вченої ради 30 червня підбили підсумки реалізації Стратегії 2018–2025 та окреслили нові орієнтири розвитку

Ректор Володимир Бугров звітував перед академічною спільнотою про досягнення, виклики та трансформації, що відбулися в Університеті впродовж останніх семи років. Цей період став справжнім випробуванням для української вищої освіти: пандемія COVID-19, повномасштабна війна, енергетичні кризи, цифрова трансформація та нові вимоги ринку праці змінили саму природу освітнього процесу. Проте КНУ не лише зберіг стабільність, а й посилив свої позиції – як лідер української освіти, як інноваційна платформа, як потужна спільнота.

«Ми встояли, тому що були спільнотою. І саме ця єдність дозволила не просто адаптуватися, а й стати сильнішими, ніж будь-коли», – підкреслив Володимир Бугров у вступі до презентації звіту.

2018 – 2025

Пандемія та війна стали каталізаторами стрімкої цифровізації. Університет оперативно впровадив дистанційне навчання, гнучкі графіки, нові регламенти роботи. Завдяки цьому забезпечено безперервність та якість освітнього процесу навіть в умовах кризи.

Упродовж семи років активно розвивалася внутрішня система забезпечення якості освіти. Створено ефективні механізми зворотного зв'язку зі студентами, зокрема масштабне щорічне опитування UniDos, що зібрало майже 36 тисяч відповідей за 2018–2024 роки.

Для забезпечення якісного освітнього процесу Університет активно співпрацює з бізнесом, уклавши понад 300 угод із партнерами.

Навіть у складні роки Університет не зупиняв розвитку: запровадив нові освітні траєкторії, розпочав розробку micro-credential курсів, зробив перші кроки до інтеграції штучного інтелекту в навчання.

Попри всі виклики, **КНУ продовжує зміцнювати свої позиції як науковий флагман України**. 2018–2025 роки ознаменовані важливими проривами – від підтримки молодих дослідників до розвитку високотехнологічної інфраструктури, міжнародних грантів і популяризації науки.

Сьогодні КНУ активно співпрацює з наукоємними підприємствами. За спеціальними договорами аспіранти можуть проводити дослідження безпосередньо на виробництві – у хімічних, біологічних чи геодезичних компаніях.

Принципи відкритої науки вже стали нормою для КНУ. Інституційний репозитарій eKNUTSHIR увійшов до міжнародних баз даних, а кількість публікацій у вільному доступі сягнула 9544.

Університет дедалі впевненіше інтегрується у глобальний науковий простір. За останні два роки подано понад 70 міжнародних грантових заявок, зокрема 23 – за програмою Horizon Europe.

Університет упевнено тримає курс на міжнародну інтеграцію. Стратегія інтернаціоналізації охоплює ключові напрями – від академічної мобільності до культурної дипломатії – і відповідає на глобальні виклики, які стоять перед українською освітою сьогодні.

«Наше завдання – не лише інтегруватися, а й бути донором знань і цінностей у міжнародному просторі. Українські студії, українська наука мають звучати у світі», – підкреслив Володимир Бугров.

Нині Університет має понад 360 чинних угод про співпрацю із ЗВО у 62 країнах світу. Лише за останні півтора року укладено та поновлено 64 нові договори.

Попри війну, програма Erasmus+ залишається важливим ресурсом міжнародної мобільності. У 2024-2025 навчальному році КНУ уклав міжінституційні угоди зі 102 європейськими ЗВО.

КНУ бере участь у 36 міжнародних проєктах. Один із флагманських – DigiUni, покликаний створити цифрову освітню екосистему в Україні (Університет виступає координатором проєкту).

Ще одним напрямом міжнародної співпраці є долучення до європейських освітніх альянсів: EUniWell, EELISA, Utrecht Network.

КНУ розгортає публічну дипломатію не лише в академічному полі. У 2024 році стартував проєкт «Шевченко єднає», у межах якого дипломати з понад 20 країн декламували поезію Тараса Шевченка, демонструючи підтримку Україні. А платформа #KNUDiplomacyTalks регулярно збирає представників міжнародних інституцій для обговорення викликів, що постали у світовому контексті.

Окремий блок доповіді стосувався соціального виміру життя Університету: підтримка ментального здоров'я, патріотичне виховання, волонтерство, робота з ветеранами, інклюзія. Було згадано участь КНУ в проєкті «Ти як?» за ініціативи першої леді, а також вшанування полеглих героїв через комеморативні ініціативи, Віртуальний меморіал та «Місце Тиші».

2025 – 2032

Одним із ключових пунктів засідання стало представлення нової Стратегії розвитку КНУ на 2025–2032 роки, створеної відповідно до змін у Законі України «Про вищу освіту».

«Цей документ – не просто набір цілей. Це бачення сучасного університету, що розвивається у синергії з людським капіталом, цифровими технологіями, європейським освітнім простором і глобальними викликами», – зазначив Володимир Бугров.

У Стратегії окреслено бачення трансформації Університету в умовах війни, економічної нестабільності та глобальних змін. Йдеться не лише про подолання криз, а й про вміння перетворити виклики на нові можливості.

У центрі – людиноцентричний підхід, інтеграція у світовий освітній і науковий простір, поєднання традицій з інноваціями. КНУ прагне залишатися національним лідером вищої освіти та посилювати міжнародні позиції, зберігаючи водночас українську ідентичність.

Серед ключових викликів – наслідки війни, що зачепили інфраструктуру, безпеку та психологічний стан спільноти; економічні труднощі, які позначаються на фінансуванні й доступності освіти; демографічні зміни та конкуренція за абітурієнтів; кіберзагрози і тиск дезінформації.

Водночас університет бачить потужні точки зростання: міжнародну підтримку, активізацію громадянського суспільства, попит на міждисциплінарну та неформальну освіту, зростання цінності якісних досліджень.

Новий Стратегічний план охоплює п'ять ключових напрямів:

Освіта: розвиток міждисциплінарних програм і короткострокових курсів (micro-credentials), створення центрів розвитку людського капіталу, підтримка інклюзії та обдарованої молоді.

Дослідження: впровадження цифрових технологій і ШІ у дослідження, участь у міжнародних грантах, запуск внутрішніх конкурсів на міждисциплінарні дослідницькі проєкти.

Суспільний розвиток: Університет як місце для залучення ветеранів, реалізації політики рівних можливостей, підтримки ментального здоров'я й нових моделей мотивації працівників.

Інфраструктура: модернізація кампусу, забезпечення енергоефективності (до 30% енергії – з відновлюваних джерел), доступне й комфортне середовище для всіх.

Партнерства: поглиблення співпраці з державними структурами, громадами та бізнесом, розвиток стартап-інкубаторів, спільних освітніх і культурних ініціатив.

Документ підкреслює цінності, на яких базується Університет: академічна свобода, довіра, патріотизм, відкритість до світу, шанування традицій і прагнення до інновацій.

Попри виклики, Університет упевнено дивиться вперед. Завдяки міжнародній співпраці, сильному бренду та внутрішній згуртованості КНУ готовий не лише зберігати свої позиції, а й задавати тон у трансформації української вищої освіти.

«Ми переходимо до фази глибокої трансформації. І наше головне завдання – створити умови, в яких студенти, науковці й співробітники зможуть реалізовувати себе на повну», – підсумував ректор.

Під час обговорення, в якому взяли участь члени Наглядової ради КНУ Ігор Брусило та Ярослав Яцків, не оминули й реальні ризики: тривалий воєнний стан, брак коштів, законодавчі новації, конкуренція за молодь. Проте всі виступаючі відзначили: КНУ має стратегічний ресурс – академічну традицію, міжнародну репутацію та людський потенціал.

У підсумку Вчена рада схвалила результати реалізації Стратегії розвитку Університету на 2018–2025 роки, оцінивши їх як задовільні, та затвердила нову Стратегію на період 2025–2032 років. Уже восени розпочнеться її широке обговорення за участі факультетів, інститутів, студентів, випускників і роботодавців.

Фото О. Лисак

УКРАЇНА І ПОНЕВОЛЕНІ НАРОДИ РФ:
РОЛЬ АКАДЕМІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА У ФОРМУВАННІ ПОЛІТИКИ ДЕКОЛОНІЗАЦІЇ

Тоді як глобальні столиці вагаються, чи варто говорити про розпад Росії, в Києві точиться стратегічна розмова про те, якою має бути політика вільного світу щодо імперії, що зазнає краху. І дедалі частіше ініціатива в цих розмовах належить не лише політичним кабінетам, а й академічним інституціям

ЛЕСЯ САКАЛЬ-ЛІСНІЧЕНКО

30 травня 2025 року в КНУ імені Тараса Шевченка відбулася панельна дискусія «Вектори державної політики України щодо підтримки поневолених РФ народів». Захід, ініційований Тимчасовою спеціальною комісією Верховної Ради України, зібрав народних депутатів, урядовців, громадських лідерів і науковців. Дискусія стала логічним продовженням публічних ініціатив Університету, який системно працює як простір розуміння та популяризації деколоніального мислення.

«Шевченків університет готовий бути не лише місцем дискусій, а й партнером у формуванні нової державної політики щодо поневолених народів. Ми відкриті до ініціатив, які мають довгострокове значення для майбутнього регіону», – зазначила, відкриваючи захід, проректорка зі зв'язків з громадськістю Олена Добржанська. Вона підкреслила, що роль університетів – не просто пояснювати світ, а змінювати його через знання, просвіту й формування ціннісних орієнтирів.

Основною темою обговорення стала розробка сучасної державної політики підтримки поневолених народів Російської Федерації – народів, які стали жертвами імперської політики Москви, зазнають репресій і водночас можуть стати союзниками України у протистоянні з імперією.

ВІД ІСТОРИЧНОГО ФРОНТУ ДО СУЧАСНОЇ СТРАТЕГІЇ

Історик і народний депутат Володимир В'ятрович нагадав, що ідея фронту поневолених народів проти імперії виникла ще в XIX столітті, але сформувалася як політична концепція в XX столітті – особливо під час визвольних змагань 1917–1921 років. У цей період українські політики ініціювали З'їзд народів Росії, прагнучи створити союз поневолених націй. Після поразки УНР і встановлення радянської влади ідея продовжувала існувати в інтелектуальних колах.

У 1943 році ОУН та УПА проводять Першу конференцію поневолених народів Східної Європи й Азії. Результатом цієї зустрічі стало створення Антибільшовицького блоку народів (АБН) – об'єднання й координаційного центру політичних революційно-визвольних організацій уярмлених більшовицькою Росією націй, які ставили за мету визволення з-під панування Москви.

У новітній час, з початком війни РФ проти України, концепція спільної боротьби поневолених народів знову набуває актуальності – і нині починає переходити з громадського до державного рівня.

Його колега, депутат Олег Дунда, акцентував на необхідності політичної суб'єктності: «Ми маємо стати лідерами, формувати порядок денний і бути голосом тих, хто його не має. Лише так Україна виступатиме суб'єктом».

ДЕКОЛОНІЗАЦІЯ ЯК ШАНС

Аналітик і громадський діяч Валерій Пекар вказав на хибність західної логіки, яка розглядає Росію тільки через призму Москви: «Це спотворений центр. Ми не побачимо майбутнього, аналізуючи лише Кремль. Натомість слід шукати відповідь серед тих, хто сьогодні чинить спротив національного рівня – серед чеченців, карелів, сибіряків, татар та дагестанців». На його думку, саме деколонізація може відкрити шлях до безпечнішого й демократичного постросійського простору.

Цю думку підтримав колишній президент Світового конгресу українців та почесний доктор КНУ Аскольд Лозинський, який представив діяльність коаліції Americans Against Russian Imperials, що діє у США. Коаліція об'єднує представників поневолених народів, які ведуть інформаційну кампанію у Вашингтоні.

«Наші партнери мають позбутися страху перед дезінтеграцією Росії. Це не катастрофа – це шанс. Шанс для нової системи безпеки, нового порядку в Європі», – підсумувала депутатка Ганна Гопко.

Фото Ю. Бочан

ДО ПОЛІТИКИ – ЧЕРЕЗ ІНСТИТУЦІЇ

Інші учасники дискусії – експерт Михайло Басараб, представник «Антиімперського блоку націй» Олег Медуниця, провідний науковий співробітник Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України Олег Марцеляк – зійшлися на думці, що Україні потрібна цілісна державна стратегія, яка поєднує законодавчу базу, інституційний супровід, дипломатичну й освітню активність. Медуниця також презентував діяльність «Університету вільних народів» – освітнього проєкту для активістів національних рухів із території РФ.

АКАДЕМІЯ ЯК ТОЧКА ПЕРЕТИНУ

У центрі дискусії й роль академічного середовища. Народний депутат Ярослав Юрчишин подякував КНУ за послідовну ініціативність та наголосив: «Освітні програми, наукові дослідження, підтримка студентів і молодих науковців – це фундаментальна інвестиція в політику деколонізації. Адже без глибокого розуміння історичних, політичних і соціокультурних контекстів ми не зможемо вибудувати ефективну стратегію».

На його переконання, «академічне середовище здатне дати не лише експертизу, а й легітимність новому порядку денному», а тому основне завдання – інтегрувати тематику деколонізації в наукові й освітні практики, зробити її не лише політичним курсом, а світоглядним вибором для України.

Панельна дискусія в КНУ імені Тараса Шевченка засвідчила: Україна здатна говорити про складне не як об'єкт міжнародної уваги, а як суб'єкт формування нового політичного мислення. Університет у цій дискусії не просто гравець – він стає тим інтелектуальним осередком, де формується мова майбутнього. Мова вільних, відповідальних, солідарних народів.

ДЕОКУПАЦІЯ ПОЧИНАЄТЬСЯ З МОВИ

Кафедра тюркології ННІ філології КНУ долучилася до проведення першої Всеукраїнської учнівської олімпіади з кримськотатарської мови, започаткованої Малою академією наук України та МОН України

АННА ЛУКАНСЬКА

«Змагання проводила МАН України у партнерстві з ГО «Алєм», – розповідає асистентка кафедри Сабріє Сластьон. За підтримку інтелектуального розвитку школярів та роботу у складі журі IV етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з кримськотатарської мови вона отримала подяку МАН України.

«Олімпіада зорієнтована передусім на носіїв мови, – уточнює Сабріє Сластьон. – Її особливістю було те, що змагання відбувалися в двох різновікових групах – середній і старшій – кожна з яких мала свої завдання».

Школярі демонстрували навички аудіювання й говоріння, виконували лексико-граматичні завдання, писали творчі роботи. Імена учасників були зашифровані – і з міркувань безпеки, і задля об'єктивності оцінювання. За підсумками олімпіади перше місце розділили Мер'єм Мамбетова та Аділе Джелялова, друге посіла Еміне Джелялова, а третє – Суф'ян Хайруллаєв. Вручали й спеціальні нагороди – наприклад, за креативність чи знання фразеологізмів.

«Такі заходи привертають увагу до кримськотатарської культури, мотивують до вивчення мови, популяризують її. Мені сподобалася думка однієї з переможниць про те, як розвивати кримськотатарську мову: треба починати з себе і своєї родини, не посилаючись на війну чи інші несприятливі обставини, – діляться Сабріє Сластьон. – Підтримуємо олімпіади ще й задля того, щоб мотивувати школярів вступати до КНУ на кримськотатарську філологію».

Розвиток кримськотатарських студій та досліджень в Університеті розглядають як один із важливих інструментів деокупації й реінтеграції Криму. До речі, КНУ – один із двох ЗВО в Україні, які готують кримськотатарських філологів-перекладачів. Саме тому Університет долучився до створення Національного корпусу кримськотатарської мови та реалізації інших заходів, передбачених Стратегією розвитку кримськотатарської мови на 2022–2032 роки.

Фото О. Лисак

«Керівники та науково-педагогічні працівники нашої кафедри Ганна Спотар-Аяр, Абібула Сеїт-Джеліль, Оксана Тищенко-Монастирська брали активну участь в експертному затвердженні нового правопису кримськотатарської мови на основі латинської абетки, – додає Сабріє Сластьон. – На базі нашої кафедри створено відповідну експертну групу. Я теж залучена до цієї роботи. Стратегія передбачає переведення освітнього процесу на використання нового алфавіту до 1 вересня 2025 року. Проте як гарант освітньої програми «Кримськотатарська філологія, англійська мова та переклад» зазначу, що в КНУ ми вже 10 років послуговуємося латиницею і не використовуємо під час навчання кирилицю».

Уряд затвердив новий кримськотатарський правопис у квітні цього року, проте серед фахівців ще й нині триває його публічне обговорення. «Цілком можливо, що незабаром ми матимемо другу редакцію правопису, який врегулює низку неузгоджених питань», – прогнозує Сабріє Сластьон.

ПОЕЗІЯ І ПРОЗА КАНІВСЬКОЇ ПРАКТИКИ

Першими після п'ятирічної перерви на практику до Канева приїхали першокурсники Навчально-наукового центру «Інститут біології та медицини»

ЛАРИСА КІТ

«Раніше, коли студенти заїжджали на практику (а траплялися заїзди по 200 осіб, загалом за літо – до тисячі), тут усе не просто оживало – навіть пташки ховалися вглиб заповідного лісу, – жартує директор Канівського природного заповідника Володимир Пилипенко. – Цьогоріч усе набагато спокійніше. Навіть в умовах війни заповідник не припиняє роботи. Охорона природи, наукові спостереження, моніторинг рідкісних видів – усе триває. Але надзвичайно важливо, що сюди знову повертаються студенти. І ми зробили все можливе, щоб створити для них безпечні й комфортні умови. Дуже сподіваємося, що цей досвід буде для них цінним і надихаючим».

ГОТОВНІСТЬ ПРАЦЮВАТИ РАЗОМ

Навчальна практика біологів триває за стандартною програмою із зоології та ботаніки. Викладачі Інституту та співробітники заповідника проводять із ними екскурсії та заняття, на яких відпрацьовують практичні навички: як збирати та визначати біологічні зразки, як складати гербарій чи проводити мікроскопічний аналіз зразків. Ми застали групу студентів якраз за мікроскопами.

На занятті з блоку «Ботаніка» вони ретельно вивчали гриби, водорості, лишайники, які власноруч назбирали тут же, у лісі. «Так вони знайомляться з різноманіттям біологічних об'єктів, які присутні на території заповідника, – пояснює керівниця практики, доцент кафедри біології рослин Вероніка Джаган. – Це перший курс і перша їхня практика. Студенти дуже задоволені, активні й мотивовані. Вони самі шукають біологічні об'єкти, ставлять багато запитань, фотографують, користуються різноманітними додатками для визначення видів».

На вході до заповідника зустрічаємо групу ботаніків із широкими папками гербаріїв у руках. Вони щойно спустилися з Тарасової гори, де також збирали матеріали для подальшого вивчення.

Біля Дніпра триває практика із зоології: студенти наловили щось і в жмені, і в бідон – зосереджено роздивляються зразки. Перед дощем над Дніпром ширяють великі птахи – хлопчина розглядає їх у бінокль. Він тут уперше, і його цікавить усе.

Відновлення практики в Каневі важливе не лише з навчальної точки зору, вважає проректор Андрій Гожик:

«Нинішні першокурсники – діти шкільного онлайну і змішаної системи навчання, вони, власне кажучи, несоціалізовані. Те, що ми нині звели їх разом – це досвід, якого досі у них не було. Тут вони спілкуються не лише з природою, а й між собою. Готовність працювати разом, бути поруч не народжується сама собою – практика якраз розвиває такі речі».

Крім екскурсій і навчальних занять, тут є ще спортивний майданчик, на якому залюбки грають у волейбол і баскетбол. Двічі на тиждень влаштовують дискотеки.

«Канівський заповідник – це унікальна база практики для студентів, якої не має жоден університет країни, – переконаний директор ННЦ «Інститут біології та медицини» Дмитро Лукашов. – Зі студентами тут працюють і співробітники заповідника, і викладачі. Наприклад, заняття в музеї природи проводять співробітники заповідника. А вже викладач ботаніки фахово покаже, як краще викопати цю рослину».

НАУКА І ЛІРИКА

Перша практика особливо важлива в місці, де наука не зупиняється ні на день – ані під час пандемії, ані з початком повномасштабної війни.

Завжди хотіла запитати Віталія Грищенка: пісня якого нашого птаха найкрасивіша?

«У наших краях це традиційно соловейко, – відповідає найавторитетніший орнітолог України. – У них теж є свої відмінності. У знаменитих курських солов'їв (наш північний схід – Сумщина) досить багата пісня, дуже мелодійні тони, менше стукоту. А ще дуже красиво співають чорноголові кропив'янки, співочий дрізд, червоний дрізд. А взагалі коли ти любиш птахів, то навіть така пісня, як у великої очеретянки – скрипучий такий «карррась-карррась» – теж подобається. Найцікавіше, коли ти чуєш пісню якогось рідкісного птаха, якого раніше не чув і не бачив. Це завжди якесь маленьке відкриття, а часом і немаленьке».

На стіні в кабінеті заступника директора з наукової роботи Віталія Грищенка – ціла підбірка сонограм пісні зяблика. Це не просто красива партитура, а знамените наукове дослідження «Діалекти пташиної пісні», що набуло широкого розголосу серед біоакустиків.

«Зяблик – наш найбільш поширений співочий птах, – пояснює Віталій. – Він є у будь-якому лісі. Його пісня дуже характерна і досить мінлива. Варіанти пісні далеко не завжди можна розрізнити на слух – навіть для людини, яка має професійний тренований слух. Для цього роблять так звані сонограми – графік зміни частоти звуку по часу. Так з'являється картина звуку. За набором елементів можна виділяти типи пісні. А відповідно, набір цих типів пісень дає змогу групувати певні територіальні комплекси, виділяти діалекти, субдіалекти – така паралель з людською мовою».

Не менш легендарний канівський проєкт – контроль стану популяції лелек в Україні. Ця тема – ровесник Незалежності. Подружжя Грищенків веде її з 1991 року.

Як можна контролювати стан популяції лелек в Україні? Їх багато, щороку рахувати нереально, територія велика і мало людей, які погодилися б цим займатися. Однак якщо взяти окремі контрольні точки і обраховувати їх щороку, то можна розрахувати середні показники, за якими можна бачити, як змінюється чисельність популяції. Десятки років ведуться розмови про те, що потрібен кадастр тваринного світу, система моніторингу, але державного підходу чи єдиної програми немає. Все тримається на ентузіастах – таких, як Віталій та Євгенія.

Не втримуюся від запитання до Євгенії Яблоновської-Грищенко «Як ви проводите літню відпустку?» «Відпустка береться для того, щоб поїхати в експедицію – і так багато років поспіль»,– відповідає Євгенія.

В експедиціях вони ведуть облік лелек. До війни за період відпустки могли об'їхати всю Україну від Волині до Криму. У режимі онлайн залучають до обліку аматорів на місцях – ця тема дуже популярна й шляхетна.

Понад 20 років Євгенія проводить з учнями молодших класів канівської школи заняття з охорони природи, які називаються «Екохвилинки». На них школярі навчаються не тільки охороні природи, а й критичному мисленню, вмінню аналізувати інформацію. До справи підходять з усією серйозністю – навіть влаштовують наукові конференції (у другому класі). А коли провели конференцію до Дня журавля, навіть видрукували збірник матеріалів.

«Якщо такі заняття проводити в усіх школах, а потім продовжити їх у старших класах, можна було би готувати чудові кадри для університету – думаючих, енергійних, допитливих юних дослідників», – переконана Євгенія.

ЖИТТЯ ТРИВАЄ

Нове покоління біологів (і ми разом із ними) швидко засвоїли місцеву топоніміку авторства кількох попередніх поколінь. Тут є свої Амазонка, Хрещатик, Арарат, Версаль і недекомунізована стежка Хо Ші Міна. Останнього навряд чи знають, але радо підтримують саму традицію. А ще – залюбки переставляють з місця на місце місцеву легенду – чавунного пінгвіна – це теж традиція. Пігнвіна, кажуть, часом можна знайти навіть на даху, попри всю його чавунну вагу.

Предметом гордості поколінь студентів-археологів є «хатка полян» – реальне житло X століття, відкрите ними під час такої ж навчальної практики. Воно музеєфіковане ліворуч від волейбольного майданчика – його можна роздивитися в деталях. Тут усе на відстані витягнутої руки – наука і практика, будні й свята, робота й гумор. Коли студенти-філологи збирали фольклор у місцевих селах, ходив жарт, що з настанням липня місцеві жителі ховалися по хатах, аби філологи не турбували – розкажи їм легенду чи казку. Але це перебільшення, бо насправді місцеві жителі залюбки спілкуються зі студентами.

До кінця червня канівської романтики скуштують ще кілька змін біологів. А у розпал літа до заповідника приїдуть геологи й географи. Життя триває!

Фото автора

КОЛЕДЖ – ЦЕ ГАРНИЙ СТАРТ У ПРОФЕСІЇ

В умовах війни інженерно-технічні коледжі в Україні отримали друге дихання. Зокрема, набір до ВСП «Оптико-механічний фаховий коледж КНУ імені Тараса Шевченка» 2024-2025 навчального року порівняно з попереднім зріс майже на чверть. Про новації поточної вступної кампанії нашому виданню розповів директор закладу Борис ГАПРИНДАШВІЛІ

– Долаючи виклики воєнного часу, ваш коледж щороку збільшує набір. Які профільні спеціальності пропонуєте?

– Наш коледж – єдине місце в Україні, де готують техніків оптичної галузі (за спеціальністю «Електроніка, електронні комунікації, приладобудування та радіотехніка») і техніків з експлуатації медичних оптичних приладів (спеціальності «Інформаційно-вимірювальні технології» та «Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка»).

Останніми роками зросло державне замовлення на таких фахівців. Конкурс тут невисокий, а перспективи працевлаштування дуже привабливі. Попит на оптичних техніків серед роботодавців традиційно високий, таких фахівців завжди не вистачає, тож без роботи наші випускники не залишаться. Крім того, за бажання вони можуть продовжити навчання в університеті – вступити одразу на другий курс або на перший за скороченою бакалаврською програмою.

– На які спеціальності в коледжі найвищий конкурс?

– Якщо говорити про традиційні технічні напрями, то торік високий конкурс був на «Мікро- та наносистемну техніку». Після затвердження нового переліку галузей знань і спеціальностей ця спеціальність змінила назву – тепер це «Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка», хоча освітня програма змін не зазнала.

Попри невелику кількість бюджетних місць, одним із найпопулярніших напрямів є програмування («Інженерія програмного забезпечення»), де щороку спостерігається чималий конкурс. Великий конкурс був також на «Журналістику», адже ця спеціальність залишається однією з найпрестижніших серед українських абітурієнтів загалом і серед наших – зокрема.

Найменший конкурс – на «Облік і оподаткування». Увага до цієї спеціальності дещо знизилася через невелику кількість бюджетних місць. Водночас цей напрям набуває популярності серед вступників, що вже мають освіту за іншою спеціальністю і хочуть відкрити свій бізнес, зареєструвати ФОП. Освіта за контрактом у нашому коледжі – гарна альтернатива новомодним і недешевим курсам бухгалтерів. Рік навчання за заочною формою – 11000 гривень. Мало не з першої сесії можна розібратися в тонкощах оподаткування та бути в курсі всіх законодавчих змін.

– До яких ЗВО вступають ваші випускники?

– Більшість традиційно обирає КНУ. Протягом двох минулих років 22 відсотка наших випускників різних спеціальностей поповнювали лави бакалаврів Університету. Випускники інженерно-технічних спеціальностей продовжують навчання на ФІТ, ФРЕКС, а також на Фізичному факультеті, в ННІ високих технологій.

З профільними підрозділами КНУ працюємо в тандемі: наші студенти проходять навчально-вимірювальну практику з оптики в лабораторії Фізичного факультету, а його аспіранти викладають у коледжі профільні дисципліни. Захоплені своєю справою педагоги та гарно обладнані навчальні лабораторії дають змогу забезпечити високий рівень підготовки студентів.

– Чи змінилася процедура вступу до коледжу?

– На відміну від минулого року, тепер не можна потрапити на контракт лише за мотиваційним листом: і бюджетникам, і контрактникам доведеться складати вступні випробування, тобто усну співбесіду. При вступі на технічні спеціальності до нашого коледжу передбачена співбесіда з української мови та математики, а на гуманітарні (на журналістику) – з української мови та історії. Історія також може бути предметом на вибір для охочих опанувати економічні спеціальності, але зазвичай такі абітурієнти замість неї обирають математику.

Якщо випускник склав Національний мультипредметний тест і не впевнений, що потрапить до обраного закладу вищої освіти, він має шанс вступити до коледжу на таку саму чи іншу спеціальність. При цьому результати НМТ зарахують замість співбесіди. І навпаки: якщо випускник не подолав пороговий бал на НМТ, він має шанс підготуватися і вступити до коледжу за співбесідою.

– Усіх нині цікавлять питання безпеки. Чи маєте захисні споруди?

– Звісно! Позаторік відремонтували укриття й обладнали в ньому авдиторії. Тут працює мобільний зв'язок і вайфай, є все необхідне. Під час повітряних тривог студенти спускаються в укриття і продовжують заняття. Питання безпеки в умовах війни – понад усе.

Спілкувалася
Анна ЛУКАНСЬКА

ЗАНУРИЛИСЯ В ІСТОРИЧНУ ДОБУ

Резонансні політичні процеси 70–80-х років XX століття – трагічні і водночас героїчні сторінки історії боротьби українського народу за свою свободу та гідність – стали темою ділової гри «Засуджені за незалежність», що пройшла в ННІ права

ДАВІД МЕЛЬНИК,
голова організаційного комітету з проведення ділової гри,
МЕЛАНА БІНЬОВСЬКА,
юридичний факультет, 1 курс

Фото автора

Ініціатором заходу виступила кафедра теорії та історії держави і права, а його учасниками стали студенти 1-го курсу.

З вітальним словом до присутніх на заході викладачів та студентів звернувся професор Віктор Самохвалов. У своєму виступі він наголосив на тому, що впровадження ділових ігор у навчальний процес – це не просто методичний експеримент, а важливий крок до формування правосвідомості майбутніх юристів. За словами професора, така форма роботи дає змогу не лише краще засвоїти теоретичні знання, а й розвинути навички аналітичного мислення та вміння працювати з історичними джерелами.

Ідею моделювання судових процесів ще у 1998 році започаткував професор Валеріан Молдован, і відтоді ця традиція утвердилася в освітньому процесі. Відтворення історичних судових процесів – це можливість подивитися на історію крізь призму юридичної відповідальності та прав людини.

Цьогоріч студенти зосередили свою увагу на судових переслідуваннях видатних українських діячів: В'ячеслава Чорновола, Левка Лук'яненка, Василя Стуса та Івана Дзюби. Кожен з учасників заходу відтворював певну сторону судового процесу – судді, прокурора, адвоката, підсудного, експерта та інших важливих учасників процесу. Готуючись до заходу, студенти вивчали архівні матеріали та біографії політичних в'язнів, зокрема їхні виступи на суді, що часто ставали історичними маніфестами спротиву. Саме глибокий аналіз матеріалів допоміг якомога чіткіше відобразити реалії того часу.

Нікого не залишило байдужим відтворення суду над Василем Стусом. Висловлювання поета, які пролунали з вуст студента-учасника, викликали глибоку емоційну реакцію в авдиторії. Його останнє слово – гіркий докір системі, яка засуджує за правду, – змусило присутніх замислитися над ціною свободи слова та громадянської позиції.

Авдиторію вразила реконструкція справи Левка Лук'яненка, який вже був засуджений до смертної кари (пізніше її замінили на 15 років ув'язнення). Відбувши цей термін, Левко Григорович продовжував спротив, за що знову був заарештований.

Учасники занурилися в справу В'ячеслава Чорновола, який безкомпромісно відстоював свою національну гідність, та Івана Дзюби, автора знаменитої праці «Інтернаціоналізм чи русифікація?».

Атмосфера заходу була гранично наближеною до тієї, що панувала в залах радянських судів: обмеження прав, формалізм процедур, тиск на захист і зневага до доказів. Водночас ділова гра показала, що навіть в умовах диктатури залишаються можливості для прояву внутрішньої сили, мужності й правдивості.

Після завершення гри студенти залюбки ділилися враженнями від неї. Багато хто зізнався, що досі не усвідомлював глибини особистих трагедій, які стоять за сухими юридичними формулюваннями. Це стало першою справжньою зустріччю з правом як моральною категорією, коли закони суперечать справедливості, а суд – совісті.

Студенти вдячні професору кафедри теорії та історії держави і права ННІ права Віктору Самохвалову за організацію заходу, доценту кафедри Ніні Теремцовій – за допомогу у популяризації та висвітленні події.

Ділова гра «Засуджені за Незалежність» – це не просто моделювання процесу. Це момент глибокого занурення в історичну добу, коли українці боролися за право бути вільними й незалежними. Сьогодні ми продовжуємо цю боротьбу на захисті держави, гідності та незалежності. І, як і тоді, неодмінно переможемо!

Продовжуємо серію публікацій з нагоди 95-ліття газети «Київський університет»

ДРУКОВАНЕ СЛОВО ЯК ВІДБИТОК ЕПОХИ

2000-ні роки XX ст.

ЦЕНТР КОМУНІКАЦІЙ

Університет розпочав тисячоліття зі створення власного Гімну. Його текст опубліковано на першій шпальті газети. Автором першої редакції тексту Гімну став Анатолій Навроцький, музики – Оксана Марчун.

КНУ НА ЗЕМЛІ Й У КОСМОСІ

2002 року малу планету № 4868 на честь нашого Університету названо КНУШЕВІЯ. А вже за два роки один з ініціаторів такого перейменування Клим Чурюмов розповідатиме (зокрема й на наших сторінках) про космічну місію «Розетта» як її учасник. Основна мета цього експерименту тисячоліття – дослідження комети Чурюмова-Герасименко.

УНІВЕРСИТЕТСЬКІ СКРИЖАЛІ

Тектонічні розломи Помаранчевої революції творилися й руками студентів. «Ідіть на Майдан – там сьогодні твориться історія», – розвертав їх з авдиторій Володимир Сергійчук. Вони йшли. Про те, як суміщали історичну місію зі складанням сесії, розповідали у січневому номері газети за 2005 рік.

Перша згадка про майбутню лавреатку премії Філдса Марину Вязовську – літо 2005 року. У складі потужної університетської команди вона отримала золоту медаль Міжнародної студентської математичної олімпіади у Благоєвграді.

Великі перемоги починаються з маленьких. Декан радіофізичного факультету Ігор Анісімов поділився історією предметних змагань в Україні: перша міська олімпіада з математики для школярів була проведена на базі Київського університету ще в 1935 році за ініціативою видатного математика академіка Михайла Кравчука.

ЗА КРОК ДО ШІ

Навесні 2006 року на Фізичному факультеті КНУ відкрили першу в Україні віртуальну рентгенівську та гама-обсерваторію (ВІРГО), що дало змогу нашим студентам і науковцям працювати безпосередньо з даними сучасних космічних місій.

Наукова бібліотека імені М. Максимовича КНУ 2008 року отримала цифровий сканер для стародруків. За його допомогою створено цифрові копії унікальних видань із мінімальним фізичним впливом на оригінал.

Віртуальна приймальна, у якій будь-хто зі студентів може поставити будь-яке запитання своєму директорові, запрацювала в Інституті журналістики влітку 2008 року.

Фізичний факультет на Майдані

ЗОДЧІ – І ГОРЕ-ЗОДЧІ

Про історію створення університетської бази відпочинку у с. Берегове (Крим) розповів колишній начальник НДЧ М. Толстой. Історія почалася у 1963 р. з прилаштування студентів із Конго (вони не змогли повернутися додому через революцію) і 8 збірних фінських будиночків. А що тепер на нашій базі, анексованій окупантом, не знає ніхто.

Навесні 2005 року стало відомо, що під земельною ділянкою на вулиці Володимирській між парком Шевченка, головним корпусом та Науковою бібліотекою ім. М. Максимовича заплановано будівництво торговельно-розважального комплексу на три поверхи площею 31 тис. кв. м. Вчена рада університету, всі його факультети, інститути, підрозділи висловили своє негативне ставлення до проєкту. На щастя, варварський задум не був реалізований.

Під час святкування 175-річчя Університету в присутності численних іноземних гостей відкрито меморіальну дошку на фасаді Червоного корпусу його будівничому, видатному архітекторові Вінченцо Беретті.

(Далі буде)

ПРО СВІТЛО, ТАК ПОТРІБНЕ УСІМ

Перший майстер-клас з живопису провели для університетських дітей професійні викладачі Школи мистецтв

ЛАРИСА КІТ

На ранок після чергової ночі обстрілів у Києві головний коридор Червоного корпусу зустрів запахом свіжого дерева від мольбертів. На них дитячі натюрморти – це виставка робіт учасників майстер-класу з живопису «Барвиста палітра Шевченкового університету», що пройшов 27 травня у приміщенні Наукової бібліотеки імені М. Максимовича.

Спілка випускників КНУ імені Тараса Шевченка організувала його для дітей співробітників Університету. Крім того, учасниками проєкту стали учні Українського фізико-математичного ліцею Київського національного університету. Такий захід ініціювали вперше – і він мав беззаперечний успіх. 26 юних художників віком від 7 до 15 років упродовж трьох годин натхненно створювали свої картини – багато хто вперше в житті. Їхніми провідниками у світ живопису й уважними наставниками стали професійні викладачі – вчителі Київської дитячої школи мистецтв № 2 імені М. Вериківського Віра Цикора-Ладохіна, Юрій Панченко, Олена Наривкіна та Олег Курішко. Працювали ретельно й творчо – жодна дрібниця не залишилася поза увагою. Хоча дрібниць у такій справі не буває: наставники не лише доступно пояснювали техніку живопису чи основи кольорознавства, а й мотивували, запалювали дитячу уяву. «Додай тут жовтого – воно має засвітитися!», – можна було почути під час заняття. А ще власним прикладом надихали учениці школи мистецтв – ровесниці наших учасників, які писали свої картини в бібліотеці разом з усіма. Якщо поруч такі майстри й їхні учні – у тебе також усе вийде!

Натюрморти вийшли настільки чудовими й натхненними, що організатори вирішили влаштувати ще й виставку. Важливо, що роботи для неї ніхто не відбирав – картини абсолютно всіх авторів потрапили до експозиції! Тому вона вийшла така щира, світла й життєдайна.

Саме це й відзначив, відкриваючи виставку, ректор Володимир Бугров: «Ці роботи – абсолютно різні за стилем, але всі вони наповнені світлом. Вони створені від серця, й кожна – по-своєму особлива. Тут, у коридорах Червоного корпусу, роботи набувають додаткової сили».

Секретом успіху проєкту поділився голова Спілки випускників Олександр Гришко: «Коли ми планували цей майстер-клас, то мали одну просту, але важливу мету – подарувати дітям кілька годин тепла, радості й позитиву. І коли сьогодні дивишся на ці картини – відчуваєш, що це вдалося. Тут – відпочинок душі, підтримка, розкриття внутрішнього світу. Це особливо важливо нині, коли наші діти так потребують світла. Дякую всім, хто зробив це можливим – митцям, організаторам, меценатам та адміністрації Університету».

Ректор Володимир Бугров передав подяку директорці Школи мистецтв за сприяння у розвитку творчого потенціалу дітей та підтримку їхнього емоційного добробуту в непростий час.

Цілий тиждень виставка дитячих картин прикрашала головний коридор Червоного корпусу і додавала йому ще більше світла.

Фото Л. Сакаль-Лісніченко, О. Лисак

Рішення щодо реєстрації №1450 від 25.04.2024, ідентифікатор медіа R 30-04306
Телефони: 239-31-65, вн. 31-65. E-mail: newspaper@knu.ua
01033, м. Київ, вул. Володимирська, 60, кімн. 231

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:
С. ДАНИЛЕНКО – шеф-редактор,
В. БУГРОВ, О. ДОБРЖАНСЬКА, В. ЛИТВИНЕНКО,
К. СМИРНОВА, Г. ТОЛСТАНОВА

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:
Л. КІТ, Г. ЧУЙКО, Г. ЗОРЯ
Дизайн та верстка:
Центр комунікацій КНУ +38-044-239-34-60

Друк –
Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет"
Зам. № 225-11399